

El llenguatge i tanmateix es mou

Al costat de certs mots de què es tendeix a abusar en el llenguatge escrit perquè es consideren molt «catalans», n'hi ha uns altres dels quals, investits d'aquesta mateixa condició, més que no pas abusar-ne, es fa un ús indegut, és a dir, són usats amb un valor que no els correspon o en casos en què no escau de fer-ho. Es el que s'esdevé amb un mot com tanmateix, adverbial habilitat com a conjunció o mot d'enllaç de dues oracions coordinades, entre les quals estableix un lligam lògic. Però si és ben cert que molt sovint veiem aquest mot usat a tort, també ho és que no resulta gaire fàcil determinar amb precisió quines són les seves funcions.

Els diccionaris d'equivalències entre català i castellà solen indicar diversos mots d'aquesta llengua com a equivalents de tanmateix, entre les quals sobresurt la locució «sin embargo» que, efectivament, té aquest valor d'oposició o adversitat que, en un grau més o menys intens, caracteritza l'ús legítim de tanmateix. Un bon exemple podria ésser la cèlebre frase atribuïda a Galileu: *I tanmateix es mou*. És a dir: encara que aquesta colla de sapastres m'hagin obligat a dir que no. Vegem, encara, un altre exemple, un poema de Pere Quart: *Conill, per què tens el temps? / La pineda està tranquil·la / I tanmateix mous ensems / musell, orella i pupilla*. O sigui malgrat que la pineda està tranquil·la no cessa de mostrar inquietud vigilant. La idea d'oposició o adversitat és ben clara en tots dos casos, encara que en el primer s'estableixi amb un fet sobreentès.

En canvi, si hi admitem l'ús de tanmateix, no sabem quina interpretació hauriem de donar al paràgraf següent, que hem llegit no fa gaire: «L'escola tal, i tanmateix el moviment pedagògic del qual fou paradigma (...), tenen un notable ressò en diferents...» Aquí no s'estableix cap oposició sinó més aviat una identitat, i cal creure que hom hi va recórrer a tanmateix en lloc, potser, de *així mateix*. El valor de tanmateix, com hem dit, és de difícil determinació i ultrapassa el que té en els casos que hem exemplificat. Però mai no s'ha d'usar com un simple equivalent de també, així mateix, igualment, anàlogament, etc.

Albert Jané